

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum XI. Quoniam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

n. 73. quod filius maneat in possessione, & consequenter præsumptione filiationis, præterquam si is agnoscat & acceptet reiectionem, vel alteri tanquam Patri adhæreat, vel nisi pater errorem suum probabiliter edoceat, cur inquã eum pro filio habuerit deceptus.

7 Tertia coniectura, communis fama & opinio, præsertim domesticorum ac vicinorũ persuasio, uti ex hoc cap. colligitur, & *l. Si mater. b. C. Ne testator defuncto.*

Nota II. Non creditur alicui etiam jurato, si dicat contrarium ei, de quo antea dilucidè testatus fuerat. Verùm hoc dictum intelligi debet de tali confessione aut testatione antecedente, per quam alteri jus, aut juris præsumptio acquisita est, ut in casu huius cap. Si tamen aliquis neget quidpiã, postea autem confiteatur, in suum præiudicium creditur ipsi. Ut si Titius Caium reiecerit, tanquam filius non suus sit, postea autem eundem agnouerit, ac receperit, præiudicat sibi, ut filius ipsius esse præsumatur, uti Felinus hãc docet n. 12. *Menoch. cit. n. 73.*

CAPITULUM XI.

Quoniam.

PARAPHRASIS.

Quidam iudices iniqui mendaciter asserunt, aliqua in iudicio esse acta in præiudicium partis litigantis, quæ cum veram negatiuam probare interdum non possent, quia neganti factum, nulla probatio directè suppetit, idèd ne falsitas veritati præiudicet, aut iniquitas prævaleat æquitati, Innocentius III. in Generali Concilio statuit, ut tum in iudicio ordinario, tum in extraordinario seu delegato iudex tabellionem adhibeat, si id fieri possit, vel duos idoneos viros, qui uniuersa acta iudicii videlicet citationes, dilationes, recusationes, exceptiones, petitiones, responsiones, & interrogationes, confessiones, testium depositiones, instrumentorum productiones, interlocutiones, appellationes, renuntiationes, concursiones, & cetera quæ oc-

currerint, fideliter, & competente ordine conscribant, designantes loca, tempora, & personas; quæ acta ita conscripta partibus tribuantur, Originali penes scriptores remanente, ut si super processu iudicis controuersia oriatur, per acta legitimè consignata terminari queat. Quod si verò iudex aliquis hanc constitutionem obseruare neglexerit, & propter negligentiam eius difficultas emerferit, per superiorem iudicem puniatur. Insuper pro processu eius præsumptio non fiat, nisi quatenus ex legitimis actorum documentis constiterit.

SUMMARIUM.

1. *Proportio seu depositio merè negatiua directè probari non potest, potest tamen nunquam indirectè.*
2. *Acta iudicii ex præcepto Iudicis in scriptum redigi debent à Notario vel aliis duobus Notarij locum suppletibus, nisi cause tantum leuiores essent.*
3. *Maiorem etiam fidem obtinet Notarius in rebus ad suum officium pertinentibus, quàm alius testis; ita tamen ut duorum testimonio eidem æquiualeant.*
4. *Originale consulendum, si super transumptis dubium oriatur.*
5. *Cui præcipitur aliquid ob causam vitandi mali, ordinariè non punitur transgressus hoc præceptum, nisi malum euenierit.*
6. *Non habetur actus iudicii aut processus fides, nisi scripta sint: de illis tamen amissis potest per duos testes, qui ea legerunt, fieri fides.*

Nota I. Merè negatiua propositio seu depositio, directè probari non potest: dicitur merè negatiua, ut distinguatur à propositione negante, quæ virtualiter continet in se affirmantem, ea enim directè probari potest, v. g. me non sponte consensisse, adeoque coactè. *cap. Super. s. De Renunt.* At verò quæ verè seu merè negatiua est, v. g. quod Reus in iudicio crimen confessus non fuerit, per se directè probari non potest, sed interdum indirectè, &

h h

per

per aliud, ut si ostendatur, quòd iudex testium allegationes pro defensione Rei acceperit usque ad conclusionem in causa.

2 Nota II. Acta omnia iudicii à Notario vel aliis duobus viris Notarij locum sup-
plentibus in scriptum præcipiente iudice redigi debent. Excipi tamen solent communiter causæ leviores, in quibus creditur iudicis informationi ac relationi, uti colligitur ex *Authent. Nisi breues. ubi Bart. n. 3. Cod. De sententia ex periculo, & tradit Panorm. hic. n. 3. contra Decium. n. 7.*

3 Nota III. Notarius juratus & approbatus propter publicum officium suum, maiorem fidem quàm alij meretur in pertinentibus ad officium, quâ de re *Menoch. in arbitrar. casu 99. n. 2.* Duorum autem testium confessio æquivaleret testimonio Notarij, uti ex hoc cap. colligitur; & tradit *gl. hinc verb. Duos viros. gl. in c. Cùm Ioannes. 10. §. Quodlibet. de fide Instrum.*

4 Nota IV. Si super exemplis seu transumptis scripturis dubium oriatur, recurrèdum est ad Originale, videlicet in casu nostro ad Protocollum manu Notarij scriptum, quod penes iudicem vel ipsum Notarium asservari debet, propter maiorem fidem & veritatis custodiam.

5 Nota V. Si quidpiam alicui præceptum sit ob causam mali evitandi, transgressio præcepti puniri non solet, si malum reipsâ non sequitur; quanquam id perpetuum non est, potuisset enim etiam in hoc casu pœna iudicibus decerni, si acta iudicii in scriptum à Notario redigi non curârint, siue difficultas seu controuersia propter hanc negligentiam sequeretur, siue non. Porro causa seu motivum legis decernendæ, plerumque in eius procemio proponitur, uti hinc apparet.

6 Nota VI. Processui & actis iudicii non habetur fides nisi fuerint scripta. Ita hinc, & docet *Bart. l. Ne in arbitris.* Si tamen acta iudicii amissa fuerint, tum duo testes qui acta inspexerunt, ac legerunt, de ijs fidem facere possunt. *Arg. l. Testium. 18. Cod. De testib. & tradit Felinus hic. num. 55.* Ad extremum adverte, præter iudicem & tabelionem alios testes adhibendos non esse ad

fidem faciendam actis, cum enim utriusque officium publicum sit, creditur illis absque maiore probatione. Vt tamen obtinuit, ut in sententia ferenda adhibeantur testes, uti observavit Lanfrancus super hoc cap. *n. 15.* Scribit autem Notarius acta, iudicis autoritate, seu ad mandatum iudicis; interest tamen, utrum Notarius cognoverit rem ita se habere, tunc enim scribere debet, testis v. g. inter deponendum inconstans fuit, siue vacillavit; an verò Notarius id non adverterit, tunc enim hoc solum scribere debet, quòd Iudex v. g. dicat testem vacillasse &c. uti explicat *Lanfrancus. cit. loc.* ubi addit, quòd in tali casu Reus si defendere se velit, ne talia scribantur, audiendus sit.

CAPITVLVM XII.

Ad nostram.

PARAPHRASIS.

In regno Daciæ legerat, ut tamen si crimen alicuius per testes legitime probari posset, tamen Reus ad purgandum se super crimine admitteretur, testes adducendo, qui de eius innocentia testarentur, cum verò talis lex perversio & corruptela censeri debeat, quippe omni iuri contraria, statuit Honorius III. ut ea à Clericis non obseruetur; atque super eiusmodi negatiuæ propositionis probatione, videlicet crimen commissum non esse, nemo audiatur, si affirmatiua probari queat.

S V M M A R I V M.

1. *Omni iuri diuino & humano repugnat, admittere Reum infamatum, cuius crimen per testes legitime probari potest, ad purgationem canonicam propositionis negatiuæ.*
2. *Neg. tamen negari potest aut debet indirecta negatiuæ expurgatio per testes scilicet, contra testes, qui de affirmatiua deponunt, productos.*
3. *In pari testium absoluiè idoneorum numero, præferuntur, qui pro Reo stant.*

Nota